

פ ר ו ט ו ק ו ל ס ס ' 232

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט, מיום ה' ,
ב' באב תשל"ב (13 ביולי 1972), בשעה 13.00.

נכחו: חברי הועדה: י. גולדשמידט - יו"ר
מ. אביזוהר
א. אנקוריון
ר. ארזי
י. ארידור
מ. ביבי
מ. בן-פורת
ש. פרידמן
י. קורן

מוזמנים: ד"ר ז. ורהפטיג - שר הדתות
פרופ' א. ידין - משרד המשפטים
נסים דנה - משרד הדתות
ח. חפץ - משרד הדתות
ע. סבט - משרד המשפטים

רשמה: ע. שבץ

סדר היום: חוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים (תיקון מס' 3),
חשל"ב - 1972.

היו"ר י. גולדשמידט: קיימנו אתמול בועדה את הדיון הראשון על תיקון החוק של בתי הדין הדתיים הדרוזיים והועלו כמה מהרעיונות הכללים, מה החוק הזה בא לעשות, מדוע הממשלה מציעה דרך זו ומה המצב החוקי. לא נגשנו עדיין לדון בפרטים. הועלו כבר אתמול כמה הצעות לתיקון. חבר הכנסת ביבי הציע שתוקף החוק הזה יוגבל לשנתיים מיום קבלתו. הזכיר לנו בהקשר זה ח"כ ארידור, כי גם עד 31.12.70 היתה הוראה מוגבלת בזמן לשנתיים, שהסתיימה בדצמבר 1970 הרטרואקטיביות של הצעה זו באה לתת רציפות להוראות החוק מאז פג תוקפו של החוק הקודם עד קבלת חוק זה.

ההצעה הזאת היא ללא הגבלת זמן, ח"כ ביבי הציע שזה יהיה מוגבל בזמן.

אני גם מזכיר שהועלה הרעיון על ידי חברים שונים, שאם מספר הקאדים הוא לא 3 - שיהיה 1, כדי שלא יהיה בית-דין שקול. היו גם דעות בעד 2 במקרה שאין שלשה. גם פרופ" ידין וגם ח"כ קלינגהופר אמרו כי יש להשאר עד כמה שאפשר צמודים לשלשה.

ח"כ טופיק טובי הציע להזמין נציגים שונים מחוגים שונים של העדה הדרוזית, לברר מהי גישת העדה הדרוזית ומדוע לא מצליחים למנות מספר מספיק של קאדים.

נתגבשה הדעה לבקש את שר הדתות לבוא לועדה והוא ישיב לנו על השאלות. נבקש משר הדתות להציג לנו את הענין, כפי שהוא רואה אותו.

השר ז. ורהפטיג:

ברשות היו"ר, אנחנו עשינו למען העדה הדרוזית, לא אומר יותר, אבל באופן יחסי הבאנו בחשבון את הענין המיוחד שלה, היינו די נוחים בחקיקה, כדי לפתור את הבעיות שלה. קבענו בבשביל העדה הדרוזית שני בתי דין - אינסטנציה ראשונה ואינסטנציה לערעורים, כאשר כל בית דין מונה 3 קאדים. וממילא נבחרו 6 קאדים. ביחס לעדה המוסלמית היתה התחשבות מיוחדת עם הדרוזים. אצל המוסלמים היו לנו אז 4 קאדים, היום ישנם 5 קאדים בשביל עדה המונה למעלה מ-200,000 נפש, ואילו פה ישנם 6 קאדים בשביל עדה המונה 30,000 נפש בערך.

מדוע הלכנו בדרך זו? כי המומחים לעדה אמרו כי רצוי שיהיו 3 קאדים, לא שהיה הכרח כזה, זו לא הלכה פסוקה, אבל זה רצוי שיהיו שלשה והלכנו לפי זה. גם למוסלמים אנחנו משתדלים להוסיף עוד קאדי בזמן הקרוב.

בחוק הראשון של בתי הדין הדרוזיים נקבע גיל 75 כגיל הפרישה לפנסיה, היות ואחד המועמדים היה קרוב לגיל 65, הכנסנו לחוק כי מי שיחמנה עכשיו - יוכל לכהן יותר מ-75. אחרי שהגיע אותו שייך לגיל שנקבע בחוק, לגיל המיוחס בחוק הראשון, היתה תקופת ביניים ששוב חסר לנו קאדי. ואז התחיל לחץ שנאריך לו את תקופת כהונתו. אז בא תיקון לחוק בתי הדין הדרוזיים בשנת 1967 להאריך לו את הכהונה עד סוף 1970 לאותו קאדי שייך סלמן טאריף, כשהוא כבר למעלה מ-75. כך שעשו פריבילגיה אחת, שניה ושלישית.

בסוף 1970 כאשר הוא כבר יצא לפנסיה בפעם השניה, התחלנו להפעיל את ועדת המנויים כדי למנות קאדי שלישי במקומו. פרסמנו שני מיכרזים, הופיעו הרבה מועמדים, כ-17 מועמדים. ועדת המנויים ראינה את המועמדים וישנם כמה מהם אשר לדעתי הם די טובים. אני משמש כיו"ר ועדת המנויים. אבל אי-אפשר היה לקבל החלטה על מינוי, בגלל חיכוכים ביניהם. וממצב זה סובלים אנשים. בבית הדין לאינסטנציה ראשונה יש כ-150 תיקים לשנה. ומי שיערער על פסק דין כזה ויפנה לבג"ץ הוא יוכל לטעון כי פסק הדין איננו חוקי, כי הוא חתום על ידי 2 במקום שייחתם על ידי 3.

הלכנו לחוק הדרוזי. בדרך כלל הדת הדרוזית היא דת נסתרת, אבל החוק איננו נסתר. ישנם בתי דין דרוזיים גם בלבנון וגם בסוריה. בחוק השיפוט הדתי בסוריה יש סעיף על הרכב

בית הדין בדרגה הראשונה, ולפי סעיף זה יכול להיות הרכב של קאדי אחד. יתר על כן, כאשר צריכים היינו למנות קאדים בשביל רמת-הגולן, זאת סידרה המחלקה לדרושים במשרד הדתות דרך המושל הצבאי - שם יושב בבית הדין קאדי אחר. מבחינת הדין הדרוזי יכול לשבת אחד.

כדי לפתור את הבעיה, לפי שעה, עד שועדת המנויים תצליח למנות עוד קאדי - ואיננו רוצים להפחית במספר הקאדים ורצוי לנו יותר בית דין של 3, אבל עד שנצליח למנות עוד קאדי, הרי בדיעבד יכול לשבת גם בית דין בהרכב של 2 קאדים וגם ב-1.

מדוע חשוב לנו התיקון הזה? ראשית, למנוע סבל מהפרטים; ושנית, יש לזה ערך לפתרון הבעיה. בגלל העובדה שיש להם עכשיו כוח לחץ גדול אי-אפשר להגיע אתם לסיכוס כאשר כוח הלהץ הזה יחדל, יראו שבית הדין יכול להתקיים גם בשני קדים וגם באחד - יהיה להם חבל לא למלא את הכסא הפנוי וישתדלו להתפייס.

מדוע אנו מציעים שיהיה גם באחד ולא בשניים? כי זה מקובל אצלם; ושנית אני מביא ראיות מדינים שלנו, שאמר שמואל שנים שדו דינס - נקרא דינס חצוף. מדוע חצוף? אם דנים שלשה - יש אחד מכריע; ושנים כשנים - זה חצוף, כי כל אחד חושב שישכנע את השני. מוטב לי שתהיה גם אפשרות של 1.

מכל מקום, נדמה לי אם תיקון זה יתקבל - הוא פותר את הבעיה של מניעת סבל מיחידים ובעית המינוי ימצא פתרונו. אנחנו בהחלט מעוניינים שיתמנה הקאדי השלישי.

אמרו שבועדה נשאלה השאלה, היות ואי-אפשר להתפשר על שלשה, מדוע לא למנות גם רביעי? אם ישנה משרה פנויה אחרת - מוכרחים בסופו של דבר להתפשר, אם פותחים את הדרך לרביעי, יהיה לחץ עצום מדוע לא חמישי וששי? ושנית, הבעיה המוסלמית מעיקה עלי ולא ייתכן שתהיה אפליה כזאת, שיהיו 7 קאדים דרוזים ו-5 קאדים מוסלמים. למה לעורר קנאה זו.

היות ובחוק הדרוזי עשינו כמה פעמים תיקונים לא אורטודוקסיים - נעשה גם הפעם תיקון. ההצעה נבדקה על ידי מומחים ועל ידי אנשי הדת הדרוזים וזה יכול להיות. ואני מבקש לקבל תיקון זה.

ח"כ י. ארידור: אני שוכנעתי על ידי שר הדתות.

ח"כ מ. בן-פורת: אני בהחלט שוכנעתי על ידי שר הדתות, אבל אני הייתי מצמצם את זאת לאחד.

השר ז. ורהפטיג: אם יצא אחד - יהיו 2; יצא עוד אחד - ישאר רק אחד.

ח"כ מ. בן-פורת: אתה מקבל שגם 2 יכולים להיות?

השר ז. ורהפטיג: אינני יכול לשלול מקאדי את זכויותיו.

ח"כ ר. ארזי: אני הצעתי להזמין את שר הדתות, גם בתוקף היות יו"ר ועדת המנויים. הבינותי מדבר שר הדתות שאין אפשרות בועדת המנויים היום להגיע לידי הבנה.

והעיקר, שמעתי כי אין זה פוגע בדת שלהם אם לא בית דין של שלשה, אלא של אחד. ואני רוצה להתייחס רק לענין של שנים.

לי נראה, לגבי זה שיהיה אחד ולא שנים - שייאמר: גם אחד. אני לא צריך ליצור אצלם קושיים. יכול להיות כי פעם אחת יהיה אחד - ופעם שניה יהיה שני. כאשר נותנים אפשרות של שנים שישבו בדין, אומרים: היום נפסיק כי הדעות חלוקות. וכל אחד ירצה להיות היו"ר, (שר הדתות לעשה רוטציה) אם רוטציה - מוטב שתהיה רוטציה שתאמר כי פעם יושב אחד מדין ופעם - יושב השני, ואז לא תהיה ביניהם בעיה ולא ניצול נוהל כזה שאיננו קיים לא בבתי המשפט, לא בבתי הדין. בדרך כלל תמיד הפורם הוא לא זוגי. אם יש מנוס מזה, אם זה לא נובע מתוך המציאות הזאת - לדעתי לא צריך ליצור הוראה שלא עומדת בהגיון.

ח"כ י. ארידור: זה פעל כבר 3 שנים ככה, החוק תוקן ב-1967 והחזיק מעמד עד 1970.

ח"כ ר. ארזי: אולי הייתה זו טעות ב-1967. כאשר השנים עובדים ברוטציה, פעם האחד אב בית-הדין ופעם השני - זאת אפשר לקבל. אבל זה לא טוב שניצור מספר זוגי לבית הדין, כאשר בשום בית דין אין מספר זוגי של שופטים.

ח"כ מ. ביבי: אני בדעה שלא צריך לתקן את החוק הזה ולקבל אותו כפי שהוא בא בפנינו, אבל לחת לו גבול מוגבל של זמן. משום שאינני סבור שאנחנו צריכים להגרר אחרי מחלוקת בתוך העדה הדרוזית. צריך גם להגיד להם במרומוז או במפורש, כי מינוי שופטים לא צריך להיות ענין של פוליטיקה, כך נהוג בישראל, גם לגבי רבנים יהודים וגם לגבי קאדים מוסלמים ושופטים אזרחיים. לכן אנחנו צריכים ליצור פרק זמן שבו תוכשר הקרקע, על מנת להחזיר את הדברים למסלולם התקין ושלא נהיה מעורבים בלחצים, כי את מי שלא תפצה - תפגע באחרים.

לכן הצעתי היא, שחוק זה יוארך לשנתיים, כדי לעבור גם את תקופת הבחירות וכל המשתמע ממנה. בבחירות גם נראה מי יהיה חבר הכנסת הדרוזי הבא, מי יהיה חבר בוועדת המינויים, עלול גם הרכב הוועדה להשתנות בינתיים. לדעתי, השהות הזאת היא חיונית, כדי שאנחנו לא נגרר אחרי מה שהם רוצים, וכדי שהם ידעו כי לא כל מה שהם רוצים - הם יכולים לקבל.

והערה לגבי ההרכב. בחוק הלבנוני כתוב במפורש שהדרגה הראשונה היא של שופט אחד דרוזי. אבל גם הדרגה השנייה של בית הדין היא לא מורכבת כפי שזה אצלנו, שם ישנו שופט דרוזי אציל, כלומר - איש מכובד מדרגה גבוהה, מקורב לנציגות הרוחנית שלהם, ו-2 יועצים שייבחרו מביין השופטים הדרוזים האזרחיים, ששר המשפטים של לבנון ממנה אותם.

השר ז. ורהפטיג: אנחנו הקדמנו את לבנון, להם לא היה חוק שיפוט.

ח"כ מ. ביבי: נתנו להם בעצם יותר ממה שהגיע להם גם בדרגת בית המשפט לערעורים. לא נראית לי ההצעה למנות 2 כדי לפתור את הבעיה, כי אז יגידו לנו: למה לא 3? ואין לזה גבול. אנחנו צריכים להעמיד אותם בגבולם הנכון, גם מאותו הטעם ששר הדתות אמר, שזה יעורר קנאת המוסלמים.

הצעתי היא ברורה, אני תומך בהצעה השנייה שאתמול תמכתי בה, שהדרגה הראשונה תהיה של שופט אחד ולא שנים. או 3 או 1.

פרופ' ידין: אתה רוצה לשלול את האפשרות של שנים?

ח"כ מ. ביבי: אני שולל אותה. זה לא מקובל ואינני מכיר מערכת שיפוטית שבה יושבים שני שופטים, אלא אם ההרכב הוא של 3 ואחד נעדר, ומילא אחרי התנאים של היעדרות. אני מציע שהדרגה הראשונה של השיפוט תועמד על קאדי אחד.

ח"כ י. ארידור: אני יוצא מההנחה שהחוק שנתקבל ב-1967 בנושא זה פעל כהלכה. אמנם החוק כנראה לא היה ידוע במשרד הדתות, אבל גם אם הוא לא היה ידוע - סימן שלא היו בעיות בקשר לפעולתם של בתי הדין הדרוזיים. ולו היו בעיות עם החוק - ללא ספק היו מביאים זאת לתשומת לבנו.

הצעתי היא לקבל את נוסח החוק מ-1967 כפי שהוא, אלא אם יאמרו לנו ממשרד הדתות שמהו לא היה בסדר בנוסח מ-1967.

אינני מתנגד להצעת ח"כ ביבי, שנכתוב בסעיף 1, בית הדין שמספר הקאדים הוא פחות מ-3 שופטים - ידון באחד, אם לא יהיו 3.

לא להשאיר אלטרנטיבה 2. לדעתי, כל אחת משתי ההצעות האלו הן טובות - גם החוק הקודם וגם הנוסח של ח"כ ביבי.

אני רוצה להעיר לסעיף 2 של החוק - לאישור רטרואקטיבי. אני מתנגד לזה מטעמים עקרוניים. ויש לי גם טעם מעשי להתנגד לזה. נניח לדוגמה, שצד לדיון שהתקיים בפני שנים - שבית הדין הזה לא היה מוסמך לדון, ועל יסוד הטיעון הזה שהוא דבר ברור, גלוי וידוע, אי-אפשר היה להתווכח על חוסר סמכותו של בית-הדין ולכן גם לא הביא לבית הדין את כל הראיות שיכול היה להבוא, או בכלל לא הופיע בפני בית הדין, כי הוא סמך על כך שפסק הדין הזה לא יוצא לפועל, ואם יוצא לפועל - יפנה לבג"ץ על כך שזה לא פסק-דין. וזו זכותו. אילו היה בא לעו"ד להתייעץ, יכול להיות שהעו"ד היה אומר לו: למה לך לנהל מערכה בפני בית דין שאיננו מוכר ממילא, תעזוב את זה. אי-אפשר לקחת אדם כזה ולהגיד לו שפסק הדין של בית דין זה היה מכריע. זה יכול לצלם תמונה מעוותת של הליכים משפטיים. לא יכולים להגיד לאנשים שסמכו על מצב חוק, ועל סמך זה שינוי לרעה את המצב שלהם, להגיד להם - לא קרה שום דבר. אהנחנו יודעים איזה עווחי דין יכולים להיגרם?

לדעתי אין אפשרות, מי שהופיע בפני בית דין שהיה ברור שלא היה מוסמך - להכשיר את זאת. היה מקרה בבית הדין המחוזי בירושלים, כאשר ד"ר בנימין הלוי היה נשיא בית המשפט המחוזי, כאשר נמצא שהיה פגם פורמלי נסתר בהרכב בית הדין. כלומר, אדם נתחזה להיות שופט או דיין ופתאום נתגלה שגם פורמלי. אף אחד מהצדדים לא ידע לכתחילה על פגם זה וכל הצדדים התיחסו אליו כאל שופט שאין פגם במינוי. אז ישנה תיאוריה משפטית מקובלת - מי שמשמש כשופט, גם אם יש פגם מסויים במינויו, אין זה פוסל את פסקי הדין של אותו השופט. אבל אין הדברים כך כאשר ברור שאין כאן בית משפט, היות ואין הרכב מתאים. זה כאילו ישבו שני שופטים לדון אדם בענין רצח. זה לא ענין שהתברר לאחר המעשה.

לכן נראה לי, שאין ברירה אלא לבטל את הסעיף

של הרטרואקטיביות.

אני שותף לח"כ ביבי שנגביל את החוק הזה בזמן, אלא אם שר הדתות יאמר שזה הפתרון הרצוי לו, שאם אין 3 - יהיו 2, אם זו לא המדיניות הקבועה של משרד הדתות - צריך להגביל את החוק בזמן.

ח"כ ר. ארזי: אם זה מותר לפי הדין שלהם, למה להגביל?

ח"כ י. ארידור: רצו למנות 3, היו שיקולים מאחורי מגמה זו. אם השיקולים עודם קיימים - אני מוכן לקבל את עמדת שר הדתות. אבל צריך להגביל את החוק בזמן. השיקולים של בית-דין של 3 כעקרון - אינם קיימים.

היו"ר י. גולדשמידט: אז נמחוק סעיף קטן א'?

ח"כ י. ארידור: כן. או נתקן אותו.

ח"כ מ. אביזוהר: מוקשה בעיני הסיפא של סעיף 1(ב) - "הכל לפי הענין". יוצא שישנם עניינים שמחייבים בית דין בהרכב של יותר מ-1. אם היה נוסח האומר שגודל בית הדין הוא פונקציה של מספר החולים או הנעדרים,

השר ז. ורהפטיג: 3 או 2 - הכל לפי הענין.

היו"ר י. גולדשמידט: פעם יהיו 2 חולים - יידון הענין עם 1. לא לפי נושא המשפט, אלא מספר השופטים שיכולים לשבת, אם יש עיכוב לשבת ב-3.

ח"כ מ. אביזוהר: גם אני סבור שסעיף 2 יש למחוק.

אני נגד הגבלה בזמן. אם להיות "חצוף" כיהודי שמחוקק בענייני דרוזים - הייתי אומר כי הלכה כבירות. אם מומחי משרד הדתות מצאו שכך נוהגים ואין ערעור רציני על עמדה זו - מדוע שאנחנו נסבך את הענין.

והתאריך תלוי ועומד. יודעים כי בחיים הפוליטיים, אם אתה אומר כי זה לשנתיים - שנה לפני זה לא עושים כלום. אינני רואה סיבה, אם יש הלכה כזאת אצל הדרוזים שמספיק אחד - למה לנו לסבך זאת.

אני מציע לקבל את הנוסח כפי שהוצע, בלי

הגבלת זמן.

ח"כ ש. פרידמן: יש לי שאלה. אינני זוכר את דברי הפתיחה של השר בזמן הנחת החוק בכנסת, בזכרוני נחרטו הדברים כדלהלן: השר אמר לנו לפי הדין הדרוזי - רצוי 3, אפשרי גם 2 ומספיק אחד. האם קלטתי נכון?

ח"כ ר. ארזי: בסעיף 1 הקודם המקורי, היתה הפרדה בין בית דין רגיל שיכולים להיות 3, ובין בית דין לערעורים, ששם היה כתוב שלא פחות מ-3. האם הכוונה היא, שעכשיו כאשר נקבע שיכול להיות 1, זה חל גם על בית הדין לערעורים, או לגבי בית הדין לערעורים אין לנו בעיה ויש מספיק קאדיס?

היו"ר י. גולדשמידט: א) הייתי מציע, שאם יתקבל סעיף קטן ב' - שנוציא את הענין של בית הדין לערעורים מ-א' ונקדיש לזה סעיף קטן ג'.

ב) סעיף א' יאמר שיושבים ב-3 קאדיס.

סעיף קטן ב' יאמר - בהיעדר קאדי אחד

או שניים - יושבים ב-2 או ב-1.

ג) בית הדין לערעורים יהיה תמיד של 3.

היום, כשיש סעיף אחד שדן בכל זאת - זה נזכר בסעיף א'. אם מפרטים בין לכתחילה לבין בדיעבד - הייתי מוציא את בית הדין לערעורים מ-א' ומעביר אותו ל-ג'. ואז המבנה יהיה יותר ברור. זה מבחינת המבנה.

שנית, הייתי פותח את סעיף קטן ב' במלים המקובלות בהרבה מקרים: למרות האמור בסעיף קטן א', כלומר, לקשור את ההוראה של 2 או 1, כפי שיתקבל בועדה - להוראה הראשונה והבסיסית של 3, על ידי זה שנאמר: למרות הדבר הזה וכו'.

שלשית, אני רוצה להזכיר הצעה של חבר הכנסת צדוק אתמול בישיבה - לחקן את הנוסח ש-ב' מתחיל בו, שנאמר: בית דין שפחת בו מ-3. כי מזה יכול להשתמע כי לגבי משפט מסויים צריכים מקודם לשבת 3, אם תוך כדי ניהול המשפט פותח המספר - מותר להמשיך ב-2 ואפילו ב-1, שלא ברור מתוך זה, שלכתחילה כאשר מוצא מי שממונה על בית הדין, שאין לו אלא שופט אחד או שניים - הוא מושיב אחד או שניים, לפי הענין. זה תיקון לשוני.

ושאלה: האם בכל מקרה קיים אב בית-דין? אם החוק מזכיר אב בית דין? אני שואל במסגרת ההצעה כפי שהיא, אם יש 2 - יכריע אבל בית הדין. האם בכל הרכב קיים אב בית דין שהתמנה או נקבע? יכול להיות שאב בית-הדין מתפטר, אם מ-2 יש תמיד 1 שידוע שהוא אב בית הדין? אחרת החוק יאמר לנו דבר שאנחנו לא נוכל לעמוד בו.

אצלנו יש מגבלות לזכות ערעור, לא על כל

דבר אפשר ללכת לאינסטנציה לערעורים.

אחרי אינסטנציה ראשון אפשר תמיד לערער.

ח"כ י. ארידור:

היו"ר י. גולדשמידט: האם בבחי הדין גם כן כן, שתמיד אפשר לערער?

כן.

ח"כ י. ארידור:

השר ז. ורהפטיג:
לבעיה של שופט 1 או 3 בבית הדין הדרוזי.
כאשר אמרתי שרצוי שיהיו 3 - לא אמרתי שזה
רצוי מבחינת הדין הדרוזי, אלא רצוי בדרך כלל.

כאשר ארגנו את בתי הדין הדרוזיים ושאלנו
על ההרכב - הם תבעו 3. אמרנו, לפי ההלכה שלהם יכול להיות 1. +
ואמרו שרצוי שיהיו 3. האמת שגם בבית המשפט היה תמיד מאבק
על 3 או 1. תמיד טענתי שבבית הדין המחוזי יושבים ב-3. אחר כך
בא המחוקק והפחית. אצלם היה רצוי שיהיו 3 - וקבלנו את זאת.
לדת עכשיו מהפרינציפ של 3 - לא קל. לא הייתי מיעץ מהעדה
הדרוזית, ששאלת הכבוד יש לה ערך רב, להוריד את המספר. לא
הייתי רוצה לבטל את הפרינציפ של 3. אלא נוצרה סיטואציה
שמוכרחים לשפוט גם ב-1 וגם ב-2. ברגע שהמחלוקת ביניהם תיושב
- נחזור ל-3.

ח"כ מ. ביבי:
לאינסטנציה הראשונה יש לה עבודה מלאה?

השר ז. ורהפטיג:
יש לה כ-150 תיקים לשנה, זו לא הרבה
עבודה. אלא הקאדים הם גם המנהיגים.
ישנו גם מנהל בתי הדין הדרוזיים, עו"ר דרוזי צעיר העובד
בחצי משרה.

לא הייתי רוצה לבטל את הפרינציפ של 3.

זו רק הוראה שעה.

בקשר לענין הניסוח - זה עניינכם, תנסחו על
הצד הכי טוב, שיהיה ברור מה שרוצים.

יש בחוק הבחנה ברורה מאד בין בית דין
ראשוני ובין בית דין לערעורים. כל תיקון מתייחס לבית הדין,
לא לבית הדין לערעורים. בבית הדין לערעורים יש 3 ונשארים 3.

לענין של הרטרואקטיביות - אני חושב זאת
לרצוי. אמנם אין הרבה תיקים, יש תיקים של גירושים וצווי ירושה
בעיקר. מבחינת ההלכה הדרוזית הדתית - גירושם תופשים גם
כשיש שופט אחד, למה ליצור פער בין הדת הדרוזית והחוק? מדוע
לא לתת אישור רטרואקטיבי כדי לא ליצור פער?

מה שאמר ח"כ ארידור, כי ייתכן שזה
הטעה אותם - זה לא הטעה אותם. ערעור על סמכות אפשר להגיש מיד -
מדוע לא ערערו? כי המשמעת הפנימית הדרוזית כל כך חזקה אם באים
להשפט בפני הקאדים הדרוזיים - מספיק להם אפילו 1.

ח"כ י. ארידור:
אם לא הופיע לדין בגלל זה שהסתמך על כך
שבית הדין לא כשר?

השר ז. ורהפטיג:
לא ערער וקבל הזמנה - מבחינה מעשית אפשר
היה לדון. אלא נשאר פגם משפטי - הפגם
המשפטי אני לא יכול לדעת מתי יצוף. כאשר מתקנים את החוק - מדוע
לא לתקן אותו כפי שצריך? היו כמה תקדימים כאלה בבית המשפט
של רטרואקטיביות ותיקנו את הפגם שהיה. לא הייתי בא במיוחד
לתקן פגם זה, אבל כאשר עושים הוראת שעה - אפשר לתקן זאת.

ח"כ א. אנקוריון:
אולי לא להשתמש בלשון - רטרואקטיבי,
אלא וולידציה.

השר ז. ורהפטיג:
אשר לאב בית דין. אם נשארים 2 - אב
בית הדין צריך להכריע. אז יקבעו סדר
של קביעת בית הדין. יש לנו תקדים כזה בבית הדין המוסלמי.
אין בית דין קבוע מוסלמי לערעורים, יש שם 5 קאדים, ו-3
מהקאדם משמשים כבית דין לערעורים. בית הדין לערעורים נקבע
שם על ידי שר הדתות, לפי המלצת הקאדים. שר הדתות קבוע כל
שנה מי יושב שם כאב בית הדין. אפשר להשתמש בתקדים הזה.

אם תתקבל החלטה על שופט 1 - בכלל לא

צריך להכנס לזה.

ד"ר א. ידין: אני חושב שההצעה של הממשלה היא טובה יותר, בכך שיכולים להיות גם שנים. ואני רוצה לשאול את שר הדתות, אם אי-אפשר לכתוב במקום סעיף ג' - דן בית הדין ב-2, ואם נחלקו הדעות - תכריע דעתו של הקשיש. השר ז. ורהפטיג: אני מסכים לזה.

ח"כ מ. בן-פורת: בעקבות דבריו של שר הדתות והחשש לחגובת הדרוזים בענין זה, אני רוצה להציע דרך טקטית איך להעביר את הענין של קאדי אחד - יו"ר הועדה כאשר הוא מציג את החוק לקריאה שניה ושלישית בכנסת - יכול לצטט את החוק הלבנוני, ולהגיד אם החוק הלבנוני מצא לנכון להעניק עצמאות לקאדים עד כדי כך שקאדי אחד יכול לשבת בדין לבדו - במה גופלים הקאדים שלנו מאלה של לבנון? צריך להעניק להם את הכבוד והעצמאות כאן ולקבוע שיכול לשבת קאדי אחד. הצעתי היא: או 3 או 1. המספר הכללי - נשאר 6.

ח"כ א. אנקוריון: יש לי הצעה קצת מוזרה: האם לא היה מן ההגיון ואולי גם מן התבונה להזמין לדיון זה מישהו מבית דין זה? בודאי יש אצלם מישהו שמייצג את בית הדין. אני לא רוצה להציע זאת בלי הסכמת משרד הדתות המטפל בזה. אני תומך בהצעה הכחולה כמו שהיא.

אם נכון שאין הגדרה של אב בית-דין - אז אני בדעה שצריך להוסיף גם דבר כזה, שאב בית דין צריך להיקבע על ידי מי שקובע את בית הדין. אני בדעה כי המינוי הזה צריך להיות בידי שר הדתות ואני חושב שהם יקבלו את זאת.

בענין של רטרואקטיביות - אני לא רוצה להשתמש בלשון רטרואקטיביות. בכלל מנצלים את המלה הזאת לרעה אצלנו. אני בדעה, שאם בתי הדין פעלו - אין טעם להשאיר את הדבר הזה בגדר של ספק. האינטרס של מתן תוקף עולה בעיני על כל שיקול אחר.

השר ז. ורהפטיג: גם אני הייתי חושב שרצוי לשמוע את הקאדים הדרוזיים, אבל מה לעשות וכל הענין נובע ממחלוקת פנימית ביניהם. לשמוע מהם - זה אומר לגנוז את כל הענין. הפתרון שלנו הוא - שמשאירים את שני הצדדים במצב של היום, עד שיתפסו ויהיה פתרון.

(שר הדתות עוזב את הישיבה).

ד"ר א. ידין: אני רוצה להוסיף הערה לגבי ההזמנה שלהם. אנחנו לא עובדים במתרת, פרסמנו את הצעת החוק בפברואר 1972, וחזקה על העדה הדרוזית שיש שם מישהו הקורא דבר זה. אחר כך היתה קריאה ראשונה וזה התפרסם. אם מישהו נפגע מהרעיונות האלה - יש להניח שהיה פונה או אל שר הדתות או למשרד המפשטים או לוועדת החוקה.

בנוגע להצעה. אני רוצה קודם כל להגיד, שאני מקבל את כל ההערות הטכניות, גם אלו שלא נראות לי לגופן.

אני מקבל את הערת היו"ר לארגן את הסעיף אחרת, כדי שענין בית הדין לערעורים לא יהיה תקוע בין הרישא של בית-הדין ובין התוספת הזאת.

אני גם מקבל את הצעתו, שהדבר שאנחנו רוצים עכשיו להוסיף, לא יעמוד מנותק מענין זה כי אם יתקשר איתו. היו"ר הצביע על הפורמולה - על אף האמור, ברגע שנארגן את הסעיף לא יהיה צורך בזה.

אני מקבל את ההערה של ח"כ צדוק, לא נראה לי הפירוש הדחוק מאד של המלה "פחת", אני לא חושב שהיה חשש כזה ולא הייתי חושב שיש סיכון של פירוש דחוק כזה כפי שח"ר צדוק רצה לייחס לזאת, אבל מספיק שח"כ צדוק ניסה להבין את זאת ככה, כדי לשנות את הנוסח.

לעצם העניין, שר הדתות כבר עמד על הדבר הזה וגם בדיון של אתמול הודגש הדבר. אנחנו קבענו את החוק לבתי דין דרוזיים עם 3 קאדים, למרות שהדרוזים לא דרשו את זאת. קבענו להם 3 קאדים גם לאינסטנציה הראשונה. ואני חושב שצריך לשמור על הדבר הזה. אנחנו רק צריכים לעשות דבר זה שהוא נחוץ היום, כדי לתת תשובה לקושי שהעורר כעת, ושר הדתות הסביר זאת.

ואני אציע בערך נוסח כזה, שיהיה כתוב באותו סעיף קטן שמדבר על האינסטנציה הראשונה - בנפרד מהאינסטנציה השנייה, שיהיה כתוב:

בית הדין ידון ב-3. אולם אם מספר הקאדים המכהנים בבית הדין פחת ל-2 או ל-1, או נבצר מ-2 או מ-1 למלא תפקידם - רשאי בית הדין לדון בענין ב-2 או ב-1.

התוצאה תהיה שהיקף ההרכב יהיה תלוי במספר הקאדים שיכהנו מידי פעם בפעם, או שיהיו מידי פעם מסוגלים לשבת בדין, כלומר שהיו בריאים. היו 3 קאדים וה-3 בריאים - צריכים לשבת 3; היו 2 קאדים, מפני שאחד יצא מהכהונה או באותו זמן לא יכול למלא תפקידו - יושבים 2; יצאו מהשורה 2, בין שחולו לכהן או לא יכולים למלא תפקידם - אז ישב 1.

ואנחנו נשארים צמודים, עד כמה שאפשר, למספר שנקבע לראשונה, וגם קובעים את ההרכב מראש בתוך סעיף זה.

לא הייתי מפרט את המקרים השונים. קודם כל הנומריה הזאת שכתובה פה היא לא מלאה. שם יש מקרה שאפשר להעביר קאדי מכהונתו - וזה לא נזכר פה מרוב עדינות.

בנוגע לסעיף קטן ג' - על פי ההצעה שלי יש מקרים שישבו ב-2 לדון - ואני חוזר להצעה שהעליתי קודם ושר הדתות מוכן לקבל אותה, כי היא פותרת את השאלה במישרין, בלי התערבות של מישהו, בלי צורך למנות אחד הקאדים האלה לאב בית דין, עם משכורת אחרת וכיבודים אחרים - אם שנים יושבים בדין ודעותיהם נחלקו - הדעה של הקשיש קובעת.

נשאר סעיף 2. אני רוצה להגיד לח"כ ארידור שהטעון שלו היה טעון שלא קל לענות עליו, יש כאן ענין לשקול במה אנחנו עלולים לפי השערה תיאורטית יותר להזיק, אם אנחנו משאירים את הפעולות שנעשו ושנאנשים סמכו עליהן ונשיים ידעו שהן מגורשות, ובעניני ירושה ידעו שזה מה שפסקו; או שאנחנו מקבלים על עצמנו את הסיכון שציינת, שמישהו סמך על זאת שפסק הדין לא שווה, כי ההרכב לא היה מלא. אני חושב שהסיכון הוא גדול יותר אם הולכים לפי הצעת ח"כ ארידור ומוחקים את סעיף 2, מאשר במקרה שאנו מקבלים את סעיף 2 לגופו ונותנים לפעולות שנעשו בינתיים את הוולידציה. אני כשלעצמי הייתי עושה את זאת כמו שכתוב בסעיף 2, שלדעתי הוא בסדר. ויכולתי לעשות את זאת בצורה יותר ספציפית, והייתי אומר שתוקפו של חוק זה הוא מאותו יום - מ-1.1.71, כלומר סוף הקדנציה של החוק מ-1967. ואז, אם תתקבל ההצעה שתוקף החוק יהיה מוגבל בעתיד - אני יכול באותו המשפט להוסיף שהוא בתוקף מ-1.1.71 עד 1.1.74.

אני כשלעצמי, אמרתי זאת אתמול ואני חוזר על זאת היום, ואני רואה שגם שר הדתות היה באותה דעה - נגד הגבלת הזמן בעתיד. אני חושב שעל ידי זה איננו עושים לאף אחד טובה, אלא רק לעצמנו רעה, כי צריך יהיה בין-כהן להאריך זאת. וכבר אמר בצדק, ח"כ ארידור, שאם קובעים שנתיים - אז קודם כל $1\frac{1}{2}$ לא צריך לזוז (ח"כ ארידור: זה בצדק, אבל לא אני אמרתי זאת). קודם כל יכולים לשבת $1\frac{1}{2}$ שנה בשקט, ופתאום הזמן חולף.

אני חושב, מבחינת הלחץ העקיף שיש בקבלת החוק, לגבי הסכסוכים הפנימיים ביניהם, יהיה בכך שהם יראו שהסכסוכים שלהם אינם יכולים לשחק את בית הדין, ושהחוק לא מוגבל על ידי תקופה מלאכותית. ובסעיף 2 הייתי כותב, כי החוק הזה מתחיל עם גמר החוק הקודם. וכאן שם נקידה ולא מוסיף לזה שום דבר.

היו"ר י. גולדשמידט: הצעתו של פרופ' ידין נותנת כבר תמונה וניסוח שלם של כל העניין.

יש 8 ענינים בהם אנחנו צריכים להצביע, ואחר כך נראה, לפי מה שנחליט, אם נוסח זה או אחר יכול להתאים. אבל יש לי הרושם שמיצינו את הדיונים.

ח"כ י. ארידור: לגבי ענין הרטרואקטיביות, נניח שנקבל את ההצעה של פרופ' ידין, החוק יהיה בתוקף מ-1.1.71, אם שר הדתות יכול להוציא הוראה, שדיון שהתקיים בהרכב חסר מאז 1.1.71, יהיה רשאי אחד הצדדים, תוך 30 יום או 60 יום, לפנות בכל בקשה באותו הליך? אם יהיה פתרון כזה זה יענה על הצד הצבורי של הענין. יכול להיות מקרה שנגרם לו עוול, אם ניתן לו דרך שתוך 30 או 60 יום יהיה רשאי לטעון מה שהוא רוצה בבית הדין בקשר לתיק הזה כי ישמע הענין שלו מחדש. באותם המקרים, אם אלה יהיו אפילו 3 או 4 מקרים, שאדם סמך על חוסר סמכות - יוכל לבקש דיון חדש אם נגרם לו עוול. שזה יינתן בתקנה מיוחדת ולא בחוק.

ח"כ י. קורן: אני נוטה להרכב של 3 או אחד. האם יש אצלנו תקדים שדנים בשני שופטים?

אנחנו יצאנו בבירור הקודם, בצדק, מתוך הנחה שאנחנו לא רוצים לשנות את המסגרת של 3 קאדים, אלא במידה שיש סיבות לא נקפיא את הפעלת בית הדין.

מר נ. דנה: לגבי שאלת ח"כ ארידור - אם יש 4 - 3 חיקים עליהם רוצים לערער ביחס לפסק הדין שניתן - האפשרות הזו לא נחסמה בפניהם, בית הדין לערעורים קיים עד עכשיו.

ח"כ י. ארידור: אם עבר הזמן, אם פסק הדין ניתן לפני שנתיים? מר נ. דנה: בית הדין לערעורים היה קיים.

היו"ר י. גולדשמידט: אנשים שיהיה להם ענין בכך התיאשו, חשבו כי כל הטירחה שלהם תהיה לשוא, ומסיבה זו נמנעו לטעון טענתם כי חשבו שאין תועלת בדבר, והרי עכשיו יש תועלת. עקרונית יש תועלת, וח"כ ארידור אומר כי יש לעשות זאת מתוך הגינות כלפי הצבור.

ח"כ י. ארידור: תינתן להם זכות ערעור בבית הדין לערעורים.

מר נ. דנה: אין תקנות כאלה.

ח"כ י. ארידור: השר יכול להתקין תקנות.

היו"ר י. גולדשמידט: יש תקדים באיזה מקום שיושבים 2 בדין?

מר ע. סבט: בחוק הקאדים סעיף סד' הכנסנו סעיף הדומה לזה.

לא רצינו להתרחק מהעקרון של 3, ולכן הכנסנו 2.

ח"כ מ. אביזוהר: אם דנים ב-2, ואחד מהם יודע שהוא הפוסק - אז השני ממילא רק יועץ, ולכן זה נמצא לי כמופרך.

היו"ר י. גולדשמידט: ההצעה מניחה שסעיף 8(א) ישאר. כלומר סעיף 8 יקרא א' - ישאר ההרכב של 3 במקום שרק אפשרי, לכחחילה.

אנחנו צריכים להכריע בדבר, כי היתה הצעה לבטל

את זה ולעבור כליל ל-1.

ח"כ מ. ביבי: פרופ' ידין אמר שבית הדין הוא של 3. אם יש

3 - יושבת בית הדין ב-3; אם אין 3 - יושב

בהרכב של 2; ואם חסרים 2 - יושב בהרכב של 1.

אני מציע שהניסוח יהיה, גם אם יש 3 - מותר

לשבת ב-1, ולא ב-2. לגבי 2 נצביע, 2 אני שולל בכלל. אבל אם יש 3 -

אני מציע, על מנת לא לחזור למצבים שאנחנו נתונים בהם היום - אפשר יהיה לשבת גם ב-1.

היו"ר י. גולדשמידט: מה שאתה אומר הוא למעשה, שהמדינה יכולה למנות אלף קאדים - אבל חשב רק עם אחד. אם אין אתה קובע באיזה מספר צריכים לשבת, אתה אומר למעשה שתמיד דנים ב-1.

ח"כ מ. ביבי: לא העמדת את הנקודה שהעליתי על דיוקה. אני אומר בית הדין יכול לשבת ב-3, ויכול לשבת גם ב-1, אעילו יש 3.

היו"ר י. גולדשמידט: לפי איזה שיקול?

ח"כ מ. ביבי: אב בית הדין יקבע.

היו"ר י. גולדשמידט: אז אנחנו צריכים להכניס שיקולים של דירוג.

ח"כ מ. ביבי: הנני מסיר את ההצעה.

ח"כ מ. בן-פורת: אני מציע שנצביע הצעה מול הצעה.

היו"ר י. גולדשמידט: לכתחילה צריך להצביע על 3 או רק על 1. על 2 נצביע אחר כך, אם תתקבל ההצעה על 3, אז צריך יהיה להצביע גם על 2.

מי בעד זה שהרכב יתחיל ב-3? - 7

הרוב הכריע בעד שלושה.

אני רוצה להניח, בלי הצבעה, שמקבלים הוראת החוק בנוגע ל-1. אין חולקים על זאת שהחוק בא ליצור אפשרות לדון גם ב-1. ההצבעה דרושה אם אפשר לדון עם 2 או לא.

מי בעד זה שהחוק יאפשר לדון גם בהרכב של

שנים ירים ידו - 3.

מי נגד הרכב של 2? - רוב.

ההצעה לדון בהרכב של 2 לא נתקבלה.

החוק רואה לפניו או 3, ואם אין אפשרות של 3 -

מוחר לשבת ב-1.

ח"כ ר. ארזי: על יסוד מה שהתקבל כאן, אני רוצה להציע שייאמר: על אף האמור בסעיף 8, רשאי בית הדין שמספר הקאדים פחת בו מ-3 - לדון ב-1. בזה אני רוצה לומר שפחת, אני לא רוצה לומר למה.

היו"ר י. גולדשמידט: פרופ' ידין הציע את זאת, וזה תוקן.

וכעת נעבור להצבעה על תוקף ההצעה.

ח"כ י. ארידור: לסדר ההצבעה - אני מבקש להצביע קודם על הצעתי, להבטיח את המקרים החריגים. אם יובטחו מקרים חריגים - אצביע בעד רטרואקטיביות. גם אם יש עוול אחד, והאחד הזה מנושל מכל רכושו - צריך למצוא לזה פתרון.

ד"ר א. ידין: אני מצדי, ואני חושב שהחברים ממשרד הדת יסכימו אתי, אינני מבטיח שתהיה פרוצדורה בשביל מקרים שח"כ ארידור מדבר עליהם. אינני מוכן להתחייב שיהיו תקנות כאלו, עד היום שר הדתות לא הוציא תקנות סדרי הדין, והוא לא יתחיל ממקרים היפוטטיים.

ח"כ ר. ארזי: הרעיון שלי הוא, שתוך אישור הרטרואקטיביות תינתן אפשרות למי שנמצא נפגע - שיוכל לפנות לבית הדין לערעורים. אומרים שתחולת החוק היא מ-1.1.71, ובעקבות זה מי שמוצא את עצמו נפגע - נתן לו רשות ערעור.

היו"ר י. גולדשמידט: אם עושים דבר כזה, אנחנו מזמינים לעצמנו כל מיני טענות שאין להם שורש ולא יסוד. אם היינו שומעים שפנו לשר הדתות כאחראי, או לרשות העליונה של בתי הדין בטענה - איך אתה שולח אותי לבית דין שאין לו סמכות כי לא היה לו הרכב של 3, אם היו מקרים כאלה - זה נותן משקל מסויים אולי לטענה של ח"כ ארידור. האם היו טענות כאלו?

מר נ. דנה: עד כמה שידוע לי - לא היו מקרים כאלה. כדי להוכיח שלא היו מקרים כאלה אני אספר לכם על מקרה שהיה בקשר לכך. ישנו עו"ד דרוזי שביקש להגיש בג"ץ יותר מטעמים אישיים שלו, כדי לקדם את מעמדו הפוליטי בקרב הדרוזים, ולא כל כך חשב על המצב המשפטי הפסול. והוא חיפש מקרים של אנשים שהתדיינו בשמם יוכל להגיש לבג"ץ ולא מצא מקרים כאלה. אותם 3-4 מקרים שמצא לא הסכימו שיגיש בשמם בג"ץ, כי טענו: כבר גמרנו וקבלנו תשובה. והא נאלץ להגיש לבג"ץ בשמו הוא כבן העדה הדרוזית העוסק בעריכת דין, לא מצא אדם בשמו יכול להגיש זאת.

ח"כ י. ארידור: יכול להיות שאדם לא נתן לו יפוי-כוח לבג"ץ, בגלל זה שהדבר איננו תקף ולכן זה לא מעניין אותו...

ח"כ מ. אביזוהר: אני מציע להוסיף 10 מלים, למען העקרון בלבד אפילו אם לא היו מקרים. הגישה היא שבכל חקיקה רטרואקטיבית צריכים להיות זהירים. אני מציע להוסיף את המלים: ובלבד שתישמר הזכות לערעור על פסק שסעיף זה בא לקיימו.

היו"ר י. גולדשמידט: לחקופה של 3 חדשים. אחרי שחוק זה התקיים, אם היה מקרה בפברואר 1971 ואדם זה יכול היה לערער עד מאי 1971 ולא עשה זאת, בא החוק הזה ואומר: עכשיו אתה יכול לערער מיולי עד אוקטובר.

ח"ר מ. אביזמר: אם בית הדין לא ישב בהרכב חוקי, יכול להיות שלא ראה את פסק הדין, לכן אני מציע במקרה

כזה לנוסיף סייג.

ח"ר א. אנקוריון: זה לא נכון שלא היתה תרופה למי שנפגע על ידי זה שישב בית דין לא מוסמך. היתה לו אפשרות

לפנות לבג"ץ.

אני בעד זה שנכניס ולידציה בלי כל זנבות.

היו"ר י. גולדשמידט: אם להיות עקבי, לפי טענת ח"כ ארידור, יהיו מקרים שאדם חשב שיש לו תביעה אזחרית ולא הגיש אותה בגלל זה שאין בית דין של תוקף. בינתיים היתה התישבות, ואז צריך להוציא תקנה כי מקרים שחלה עליהם התישבות באותה תקופה - יוכלו לפנות מחדש - אז אין לזה גבול.

הדעות הושמעו ועם כל הכבוד לכל אחד - צריך להכריע. אני מסכים שנקדים את הצעת ח"כ ארידור, שח"כ אביזוהר הצטרף אליה וניסח אותה, וח"כ ארזי היה בעדה - שנמצא פתח לתיקון ענינים שאולי היו ולא באו לידי דיון הולם וצודק, בגלל המצב הבלתי חוקי, עם תקופה מוגבלת. אני לא מנסח את זאת כעת, נצביע בעד עקרון.

מי בעד ניסוח עקרון כזה בחוק? - 3.

מי נגד הכנסת רעיון כזה? - רוב.

הרעיון הזה לא נתקבל.

ח"כ מ. בן-פורת: הצבעתי נגד כדי לא להכניס סכסכנות בין הדרוזים.

היו"ר י. גולדשמידט: בעיני זה נימוק טוב מאד.

ח"כ א. אנקוריון: לאחר שקבלנו קודם החלטה שזה יכול להיות רק ב-3 או ב-1 וזה לא יכול להיות ב-2, ואנחנו יודעים שבעבר היו מקרים שדנו ב-2, ברור שמוכרחים לתת ולדציה, הניסוח של הולדציה מוכרח להתחשב עם זה.

ד"ר א. ידין: אני מסיר את הצעתי הקודמת על תוקפו של החוק, ומציע לקבל את הכתוב בהצעה הכחולה, זה מכסה את המקרה הבינוני הזה, שמעכשיו לא מרשים לדון ב-2, אבל בעבר זה היה, ואי-אפשר להתעלם מזה.

היו"ר י. גולדשמידט: נפריד בהצבעה בין העבר ובין העתיד. נצביע על סעיף 2 כמו שהו מוצע: "סעיף זה בא לקיים

הליכים שנתקיימו בבית הדין לפני תחילת חוק זה בהרכב של פחות משלושה".

- 13 -

מי בעד קבלת סעיף 2 כמו שהוא? - רוב.
סעיף 2 נתקבל.

יש הצעה של ח"כ ביבי להגביל את תוקף החוק
לשנתיים אחרי תחלתו. הצטרפו לזה עוד חברים.

ח"כ י. ארידור:
שמעתי בהערת ביניים דבר שמטריד אותי מאד
שאם ידעו שתוקף החוק נגמר - לא יגמרו
החיכוכים בעדה הדרוזית.

ח"כ ר. ארזי:
ברגע שאתה אומר שזו הוראת ביניים - אתה
אומר שאתה לא שלם עם זה. לאחר מה ששמעתי
משר הדתות - אני שלם עם זה.

ח"כ מ. ביבי:
אני מוותר על הצעתי. זה היה טוב אילו
היינו מכריעים באפשר לדון ב-2. לאחר שענין
הדיון בשנים נפל, ואפשר לדון ב-1 או ב-3 - אני מוריד את
הצעתי.

היו"ר י. גולדשמידט: האם יש חבר המציע להגביל בעתיד את
תוקף החוק? - אין.

מבחינת הארגון, היתה הצעת פרופ' ידין,
ובנוסח קצת שונה של ח"כ ארזי, שנקשר
סעיף א' בסעיף קטן 1, שייקרא א' ויגדיר את המקרים של 3 ו-1.
אולי תחן את הנוסח שלך.

ח"כ ר. ארזי:
על אף האמור בסעיף 8, רשאי בית הדין שמספר
הקאזים פחת בו מ-3 - לדון ב-1.

היו"ר י. גולדשמידט: עוד נקודה ניסוחית - שיהיה סעיף קטן
נפרד שמדבר על בית הדין לערעורים. מה שנאמר
ב8א' על בית הדין לערעורים - יהיה סעיף קטן ב'.

במילא הענין של אב בית-דין וענין קשיש
נופל, אם אין דיון ב-2 - זה נופל.

הכרענו בכל. הישיבה נעולה.

(הישיבה ננעלה בשעה 15.00)
